LATVIEŠU VĒSTNESIS

LATVIAN NEWS BULLETIN

The policy of this Newspaper is to provide our Latvian people in exile with all available news of importance concerning the world's happenings, of political, economic, cultural or social significance. And our special aim is to present the humanitarian ideals and achievements of the great Democracies — the United States of America and the British Empire. This aim, we know, will help maintain the spiritual and cultural unity of the Latvian people and — of all things — will yield hopes for a safer and happier future.

Redakcija-Editorial Office: Hotel Convikt, Dillingen/Donau, Bayern (13b)

Iznāk divi reizes nedēļā — Published twice a week

Nr. 52 (54)

Authorized by Military Government and UNRRA

Dillingenā, sestdien, 1946. g. 6. jūlijā

Maksis Čulītis

Nepieciešama steidzama rīcība

Pēc vairāk nekā gada gaidīšanas vācu okupācijas varas iesauktiem un vācu bruņotos spēkos iesaistītiem latviešu bij. kaŗavīriem amerikāņu okupācijas joslā beidzot pienācis ilgotais brīdis — sākusies atlaišana. Latviešu pārstāvji gan daudzkārt bija mēģinājuši panākt atbrīvošanu, dažādos iesniegumos un personīgos apmeklējumos informējot noteicējas iestādes par mūsu kaŗavīru patiesiem iesaukšanas apstākļiem, bet šīs pūles līdz pat pēdējam laikam nebija devušas gaidītos rezultātus. Mūsu kaŗavīru jautājums ir grūts taisni ar savu specifiskumu, ar to, ka vācu okupācijas laika Latvijas apstākļu sīkam nepazinējam nav viegli izprast, ka pēc nacistu pavēlēm mobilizētie latvieši būtiski ir tādi pat spaidu kārtā no savas zemes atrautie un uz Vāciju pārvietotie kā citi DP. Stāvokli nemaina tas, vai kāds ir iesēdināts kuģī, atvests Vācijā un iesaistīts darbā civīlās drēbēs tērpts vai arī viņam vispirms uzģērbtas kādas militārās formācijas drēbes. Fakts ir un paliek tas, ka abos gadījumos šie cilvēki ir vācu nacistu režīma upuri, ko vācu okupācijas vara atrāvusi dzimtajai zemei un kam rietumu demokratijas tagad sniedz savu morālo atbalstu un materiālo aprūpi. Tāpēc arī latviešu izpratnē viņu bij. mobilizētie kaŗavīri ir tādi paši nelaimīgie, tikai vēl vairāk cietuši kā tie, kas jau mīt DP nometnēs. Tāpēc viņiem tādas pašas tiesības uz aprūpi un tāpēc latviešu DP pienākumu rūpēties par šiem bijušiem kaŗavīriem sajūt kā savu svētu uzdevumu.

Savā laikā jau ziņots par attiecīgu autoritāšu paskaidrojumiem atbrīvot visus mobilizētos latviešu bij. kaŗavīrus. Bija arī solīts atlaišanas komisijās pieaicināt latviešu pārstāvjus un pēc individuālas pārbaudes uz atlaistajiem attiecināt DP statūtu, tā dodot viņiem iespēju iekļauties pārējo tautiešu saimē. Jau pirms tam atsevišķām latviešu grupām bija laimējies, ka viņus atbrīvo vispārējā vācu kaŗagūstekņu atbrīvošanas kārtībā. Piemēram, janvārī šādā kārtā no Dachavas nometnes kopā ar vācu gūstekņiem atlaida arī attiecīgas kategorijas 41 latvieti, bet vēlāk pāri par 60 tautiešu atbrīvoja no Auerbachas nometnes. Vēlāk — jūnija vidū no Dachavas, pēc apmēram nedēļas pavadīšanas Ingolštates atlaišanas nometnē kopā ar vācu gūstekņiem atbrīvoja vēl 138 attiecīgu kategoriju latviešus, bet, sākot ar 26. jūniju, tāda pat atlaišana notika Regensburgas nometnē, kur atradās ap 700 latviešu. Šajās atlaišanās latviešus nešķiroja no vācu gūstekņiem un pie atlaišanas viņi ieguva tikai vispārējas atlaistu gūstekņu tiesības un dokumentus. Šīs atlaišanas neskāra arī personas, kam augstāka dienesta pakāpe par kaprāli. Lielākā tiesa no Regensburgā atlaistiem pāri par 500 latviešiem ir mobilizētie bijušie vācu armijas izpalīgi un aviācijas izpalīgi, kas gūstā atradās Francijā Reimsas apkārtnē.

Tagad Dachavā darbu sākusi arī pirmā īpašā latviešu gūstekņu atlaišanas komisija, kuŗa, piedaloties latviešu pārstāvim, individuāli pārbauda un atlaiž visu pakāpju bijušos kaŗavīrus, pie kam par nevainojamiem atzītiem atlaižamiem, kas nav brīvprātīgie, komisija ieteic piešķirt arī DP tiesības. Šim ieteikumam pirms galīgās atbrīvošanas gan vēl būs vajadzīgs augstāku armijas iestāžu apstiprinājums. Iespējams, ka šī komisija, vai varbūt vēl kādas parallēlas šāda veida komisijas, skatīs cauri visas vēl gūstā esošo latviešu kaŗavīru lietas.

(Beigas 3. lappusē)

DP pārbaudīs no jauna

Izravēs tos, kam nav tiesību saņemt atbalstu

Frankfurtā, 30. jūnijā (AP). — UNRRA's šefs Vācijā ģenerālleitnants sērs Morgans paziņojis, ka rietumu okupācijas joslās no jauna veiks 714.187 DP stingru politisko pārbaudi, lai izravētu tās personas, kam nav tiesību uz UNRRA's apgādi.

Bet jaunajās instrukcijās, kas izskaidro DP problēmu, Morgans skaidri norādījis, ka Polijas žīdi, kas tagad ierodas no austrumiem pa 10.000 mēnesī, var saņemt UNRRA's atbalstu neatkarīgi no tā, cik sen tie savu ceļojumu uzsākuši. Gādību par žīdu līdzšinējo pieplūdumu bija jāuzņemas DP nometnēm amerikāņu joslā, jo angļi bija nolieguši jauniem DP ierasties viņu joslā.

Morgana jaunās direktīvas, kas izdotas pēc organizācijas vadītāja organa — UNRRA's padomes pieprasījuma, nosaka, ka personas, ko ienaidnieks vajājis to rases, reliģijas vai Vienotām Nācijām labvēlīgas darbošanās dēļ, „bauda tiesības uz UNRRA's apgādi neatkarīgi no tā, kad tās atstājušas savu zemi vai līdzšinējo dzīves vietu."

Blakus žīdu tautai tiesības uz UNRRA's palīdzību ir šādām kategorijām: **UN pavalstniekiem,** kas pārvietoti kaŗa dēļ kopš 1938. g. 1. septembŗa; **bezpavalstniekiem,** kas pārvietoti kaŗa dēļ; **personām, kam** ar viņu valsts valdības lēmumu **atņemta pavalstniecība,** bet kuŗām nav jaunas pavalstniecības.

No UNRRA's atbalsta izslēgtas šādas kategorijas: **UN pavalstnieki, bezpavalstnieki** un Italijas pavalstnieki, kas normāli dzīvo Vācijā; **visi kaŗa noziedznieki,** kollaboranti vai nodevēji; **ienaidnieka pavalstnieki** un neitrālo valstu pavalstnieki, izņemot vajātos; valstsvācieši un Baltijas vācieši;

agrākie „Wehrmacht" **personāla locekļi** neatkarīgi no pavalstniecības, ja vien nav pierādīts, ka tie mobilizēti piespiedu kārtā; **Vienoto Nāciju pavalstnieki,** izņemot vajātos, kas atsakās no repatriācijas.

UNRRA's pārstāvis Berlīnē ziņoja, ka 714,187 DP vidū, kas par jaunu politiski pārbaudāmi, ir 422.000 poļu, no kuŗiem tikai 10 proc. izteikuši vēlēšanos atgriezties mājās. Viņš teica, ka žīdu DP patlaban ir 103.924.

The Stars and Stripes

Ilgu un pašdarbības vainagojums

800 dziedātāju pirmajā trimdas dziesmudienā Fišbachā

Svētdien, 30. jūnijā **Fišbachā** pie Nīrnbergas notika Frankonijas novada latviešu dziesmudiena, kuŗā piedalījās 13 koŗi ar 800 dziedātājiem un kas vispār bija pirmā latviešu dziesmudiena trimdā Vācijā. Dziesmudienas kopkoŗu koncertu noklausījās un citus dziesmudienu sarīkojumus apmeklēja ap 5000 viesu no tuvienes un tālienes, to vidū daudz UNRRA's un amerikāņu armijas vadītāju darbinieku un ārzemju preses pārstāvju. Dziesmudiena bija izcils latviešu kultūras parādījums, un ārzemju pārstāvji par visu redzēto un dzirdēto izteicās, ka bijuši iepriecināti un pārsteigti par krāšņajiem tautas tērpiem, dziesmu melodiju skaistumu un koŗu lieliskajiem priekšnesumiem, kas esot vislabākā liecība par latviešu kultūru, tautas krietnumu un darba mīlestību.

Dziesmudienas sarīkojumus 29. jūnijā ievadīja mākslas skates atklāšana tuvējā Mērcfeldas latviešu nometnē. Turpat notika arī tautas deju ansambļa priekšnesumi. 30. jūnijā Fišbachā bija visu konfesiju svinīgi dievkalpojumi un pusdienas laikā sporta priekšnesumi. Pēcpusdienā Fišbachas nometnes teātŗa telpās rakstnieku stundā piedalījās Karola Dāle, prof. A. Kārkliņš, Kn. Lesiņš, Zinaīda Lazda un J. Miesnieks.

Kopkoŗu koncertam bija izvēlēta vieta skaistā, priedēm iežogotā pakalnā. Krāšņs bija tautas tērpos ģērbto kopkoŗu dalībnieku gājiens uz karogoto svētku laukumu. Altneihauzenas-Filsekas latviešu koris bija sagādājis tautas tērpus ne vien visām savām dziedātājām, bet arī dziedātājiem.

Dziesmudienu atklāja rīcības komitejas priekšsēdis — LCP loceklis Jēkabs Poruks, pasvītrodams, ka ar šo sarīkojumu latvieši grib apliecināt spītēšanu liktenim, gribu pastāvēt un ticību savas tautas un savas zemes nākotnei. „Mūsu domas aizlido", teica J. Poruks, „uz mūsu mīļo dzimteni. Turp tiecas mūsu prāti, tur brīvā zemē gribam atkal art savus tīrumus un, kad pienāks stunda, tur nolikt savas galvas."

Pēc atklāšanas runas koŗi virsdiriģenta prof. A. Ābeles vadībā nodziedāja Latvijas valsts himnu. Tad virsdiriģentu J. Ūdra, A. Kalnāja un F. Valdmaņa vadītie kopkoŗi atskaņoja dziesmudienas plašo programmu, kas beidzās ar J. Mediņa „Tev mūžam dzīvot, Latvija!" Daudz dziesmu tā iejūsmināja skatītājus, ka tās vajadzēja atkārtot. Sumināšumi, ziedu veltes un pateicības koŗiem un diriģentiem ilgi nerimās. Arī tad, kad daļa svētku viesu jau bija atstājusi laukumu, koŗi, ļaudamies dziedāšanas priekam, no jauna skandināja tautasdziesmas.

Pēc koncerta dziesmudienu rīcības komitejas priekšsēdis J. Poruks mūsu līdzstrādniekam izteicās: „Bija daudz grūtības jāpārvar, līdz izdevās veikt visus priekšdarbus un tikt līdz šai dienai. Esmu laimīgs, ka koŗi dziedāja teicami, un ja šodien koncertu varēja noklausīties tikai daļa mūsu trimdā esošo tautiešu, tad viņiem šāda iespēja būs arī vēl 7. jūlijā **Baireitā,** 21. jūlijā **Ansbachā** un 4. augustā **Eichštetē,** kur dziesmudienu atkārtos ar to pašu koncerta programmu."

Jānis Ruže

ASV bruņoto spēku virspavēlnieka apmeklējums

Mērcfeldas nometnē pie Nīrnbergas, kur novietoti 2567 latvieši un igauņi, 25. jūnijā ieradās un ar dzīves apstākļiem iepazinās ASV bruņoto spēku virspavēlnieks Eiropā ģen. Maknarnijs. Augsto viesi nometnē sagaidīja skautu un gaidu goda ierinda, ģen. Vatsons, plkv. Martini, UNRRA's vietējās vienības vadība un latviešu un igauņu tautu meitas. Skolotāja N. Reizniece ģenerālim pasniedza zieddus un M. Geistauta darinātu koka šķīvi.

Augstais viesis vispirms iepazinās ar nometnes biroju un virtuvi, interesēdamies par darba apstākļiem un pārtiku, pēc tam iegriezās nometnes skolas telpās un interesējās, cik un kāda vecuma bērni skolu apmeklē, cik skolotāju, ko māca un kāds darba sadalījums, pie kam aizrādīja uz skolas solu trūkumu. Ģenerālis Vatsons apsolīja šo jautājumu nokārtot. Apskatījis vēl teātŗa telpas un nometnes sarīkojumu zāli, ģen. Maknarnijs apmeklēja arī vairākus nometnes iedzīvotāju mitekļus, interesēdamies par dzīves apstākļiem, jo tieši nepiemērotie mitekļi ir tie, kas mērcfeldiešiem līdz šim sagādājuši visvairāk rūpes. Apstaigādams nometnes novietojumu, augstais viesis izteica atzinību par nometnes daudzajiem ģimeņu dārziņiem, kas labi iekopti un iezēluši. Šajā gadījumā ģenerālim norādīja, ka priekš 2 mēnešiem, kad še ieradās pirmie latvieši un igauņi, nometne izskatījās pēc kaŗa lauka, jo pirms tam te bijusi gūstekņu nometne. Tagad nometne pārveidota līdz nepazīšanai. Ģen. Maknarnijs iegāja arī nometnes pārtikas noliktavā, kur pašreiz sadalīja pārtiku, maiznīcā un ambulancē.

Apmeklējumā ģenerālis īpašu vērību veltīja nometnes saimniecībai un kultūras un sanitāriem iestādījumiem. Mērcfeldieši cer, ka negaidītajā apciemojumā, kas liecina par augstā viesa interesi par pārvietotām personām, viņš būs guvis iespaidu, kas sekmēs pārvietoto personu jautājuma taisnīgu kārtošanu.

Leons Rumaks

Austrijā DP un evakuētiem būs jāstrādā lauksaimniecībā

Vīnē, 28. jūnijā. — ASV galvenais štābs Austrijā ziņo, ka saskaņā ar obligātā darba likuma sagatavošanu Austrijā, izstrādāti sīki plāni par ASV joslas DP un evakuēto personu nodarbināšanu lauksaimniecībā, lai nodrošinātu vasaras un rudens ražas ievākšanu laikā.

Lai šo likumu varētu reālizēt, nenodarbināto DP un evakuēto personu reģistrēšana ASV joslā paveikta virspavēlniecības izdarītās pārbaudes laikā. Tas pamudinājis nenodarbinātos sākt meklēt darbu.

The Stars and Stripes

188.000 Baltijas DP?

Arolsenā, 29. jūnijā. — UNRRA's dati rāda, ka armijas pārraudzībā tā tagad pārzina pavisam 778.000 DP.

Kopš kaŗa beigām Eiropā 13 mēnešos repatriēti pāri par 5.760.000 DP. No atsevišķām tautām DP nometnēs visvairāk vēl ir poļu, kuŗu skaits ir 427.000, kamēr baltiešu ir 188.000, un „pārējo", ieskaitot bezpavalstniekus, bet neskaitot dienvidslavus, krievus, čechus, holandiešus, frančus un italiešus, skaits ir 129.000.

The Stars and Stripes

LCP 4. sesija 20. jūlijā

Vīrtembergas Bādenas apgabala latviešu komitejas pēdējā sēdē priekšsēdis A Kacēns ziņoja par latviešu delegācijas neseno apmeklējumu 3. amerikāņu armijas štābā. Tālāk priekšsēdis norādīja, ka Lībekā atrodas ap 40.000 latviešu pasu un visām latviešu komitejām jāievāc ziņas par tautiešiem, kuŗiem pases atrodas Lībekā un kas vēlas tās saņemt. Šādu tautiešu saraksti iesūtāmi savai apgabala komitejai, kas tad pases atgādās viņu īpašniekiem.

Nākošā Latviešu Centrālās padomes sesija notiks 20. jūlijā **Blombergā.**

„VLP" Eslingenā

Sekmīga darbība

LSK paplašinātā priekšniecības sēdē **Eslingenā,** piedaloties vairākiem galvenās valdes locekļiem, pārrunāti jautājumi, ko izvirzījis šīs neatkarīgās humanitārās organizācijas darbs trimdā. Pēc iepazīšanās ar ziņojumiem, sanāksme atzinusi, ka LSK darbība, par spīti grūtībām, bijusi pareiza un sekmīga. Pārrunājot jautājumu par eventuālu izceļošanu, sanāksmes dalībnieki atzina, ka no nācijas dzīvā spēka saglabāšanas viedokļa darāms viss, lai no dzimtenes atrautā tautas daļa varētu palikt kopā, kamēr tai rastos iespēja atgriezies atpakaļ brīvā, neatkarīgā dzimtenē. Šajā ziņā vispieņemamākais būtu UNRRA's projekts par internacionālizētas territorijas dibināšanu.

„VLP Eslingenā"

Jaunas republikas PSRS ģerbonī

Londonā, 30. jūnijā. (AP). — Maskavas radiofons šodien ziņoja, ka augstākā padome sāks kārtējo sesiju 10. septembrī. Radiofons ziņoja arī, ka jauns dekrēts nosaka PSRS valsts emblēmas pārveidošanu, ietilpinot tajā Lietuvas, Latvijas, Igaunijas, Moldavijas un Somu-Kareļu padomju republikas, kuŗas Krievija anektējusi kaŗa laikā.

The Stars and Stripes

Kaŗavīru skaits amerikāņu gūstā pamazām samazinās

ASV bruņoto spēku demobilizācijas nodaļa ziņo, ka ASV armijas gūstā joprojām atrodas 442.903 kādreiz varenās vācu armijas kaŗavīri. Šis skaits ap 1. jūliju samazināsies uz apm. 150.000, un, ja pašreizējos plānus reālizēs, visi vācu gūstekņi būs atlaisti līdz 1947. g. 1. jūlijam.

No visiem vācu gūstekņiem Eiropā lielākā daļa atrodas Vācijā. Ap 47.000 ir Italijā un 22.000 Austrijā. Viena daļa atrodas arī Francijā, Holandē un Beļģijā, kur tie tīra raktuves un veic līdzīgus uzdevumus.

Tagadējais gūstekņu skaits ir pārpalikums no 8.000.000, kas bija ASV gūstā kaŗa beigās. Tie sadalās dažādās kategorijās: zināmas „saistības ar Sabiedrotām Valstīm", aizturētie sakarā ar kaŗa noziegumiem, 21.439 slimnīcās, „SS" virsnieki un tādi, kas aizturēti drošības dēļ un kuŗus pēc stāvokļa noskaidrošanas var ietilpināt iepriekšējās kategorijās.

The Bavarian

Jānis Stendzenieks met šķēpu 70,59 m!

Lībekā, 1. jūlijā (Telegramma „Latviešu Vēstnesim"). — Lībekas latviešu meistarsacīkstēs vieglatlētikā Latvijas rekordists Jānis Stendzenieks vakar atzīmēja šīs vasaras latviešu trimdas sporta izcilu sasniegumu un pasaules klases rezultātu, metot šķēpu 70,59 m.

Mārtiņš Kalve

Jauna arodskola

Rīgas valsts arodskolas bij. direktora K. Samtiņa vadībā jūlijā Sēstā sāks darbu jauna arodskola, kurā paredzēti vairāki nozarojumi ar dažādām nodaļām. Svarīgākā šis mācības iestādes sastāvdaļa būs arodskola pēc Latvijas 3-gadīgās arodskolas parauga. Skolā uzņems tautskolu beigušos jauniešus 14—18 g. vecumā, bet, ja vietu skaits atļaus, tad arī 18—20 g. vecus. Arodskolā paredzētas šādas nodaļas un apakšnodaļas: mechanikas ar automechanikas un smalkmechanikas apakšnodaļu, elektrotechnikas ar elektromechanikas un radiomechanikas apakšnodaļu, būvniecības ar namdaru, mūrnieku, podnieku un betonētāju darbu apakšnodaļu un techniskās ķīmijas nodaļa. Otrā nozarojumā paredzētas abitūrientu klases Latvijas bij. arodskolu 2 klases beigušiem un technikuma 2., 3. un 4. klasi beigušiem un 5. klasi nebeigušiem audzēkņiem. Arodskolu 2. klasi un technikuma 2. un 3. klasi beigušiem būs iespēja skolu beigt ar 3-gadīgo arodskolu apliecībām, bet technikumu 4. klasi beigušiem un 5. klasi nebeigušiem būs iespējams beigt ar technikuma gatavības apliecībām. Trešā nozarojumā paredzēta mājturības skola meitenēm pēc Latvijas viengadīgo mājturības skolu parauga. Tanī uzņems 14—18 g. vecas meitenes ar tautskolas izglītību un, ja vietas atļaus, tad arī 18—20 g. vecas. Ceturtais nozarojums paredzēts invalidu apmācībai dažādos arodos, raugoties pēc iepriekšējās izglītības, interesēm, individuālitātes, rakstura un pakāpes. Piektais nozarojums būs 3—4 mēnešu amatu kursi vecākiem par 20 gadiem. Šinī nozarojumā vislielāko vērību veltīs praktiskam darbam darbnīcās.

Pieteikšanās jaunajā skolā angļu okupācijas joslā izdarāma ar nometņu vadības vidutājību pēc īpašiem sarakstiem katram nozarojumam atsevišķi. Sarakstos uzrādāmas personāliju ziņas, DP indeka kartītes numurs, kad un kur beidzis tautskolu, vecāku agrākā nodarbošanās un dzīves vieta Latvijā un kādā nodaļā un nozarojumā vēlas iestāties. Absolventu klasēm vēl jāuzrāda, kur, kad un kādu arodskolu apmeklējis un kādu nodaļu un klasi beidzis. Invalidu nozarojumā uzrādāms invaliditātes veids un pakāpe, iepriekšējā izglītība un arods, kādu vēlas mācīties. Amatu kursos pieaugušiem jāuzrāda dati par izglītību un agrāko nodarbošanos Latvijā. Pieteikumi adresējami skolai: Latvian DP Camp, Soest (21). Skolas audzēkņi būs pakļauti noteiktai dzīves un darba kārtībai atsevišķā internātā paidogogu un audzinātāju uzraudzībā. Uz skolu varēs braukt tikai tie reflektanti, kam skolas vadība piesūtīs uzaicinājumu.

„LCK IB“ Detmoldā

Trešā sesija

Latviešu Centrālās padomes darbība LCK Informācijas biroja vērtējumā

Ir veca demokratiska tradicija, ka prese ne tikai sniedz parlamenta darbības atreferējumus, bet dod arī novērtējumu. Šī tradicija iegaumējama arī mūsu trimdas presei attiecībā par LCP sesijām un LCK darbību starpsesiju laikā. Tas palīdzēs plašākai sabiedrībai ieskatīties LCP un LCK darbā un aptvert to vadītājas līnijas, un bez tam šādi vērtējumi LCP und LCK locekļiem ļaus iepazīties ar sabiedrības viedokli un kritiku.

Ja ielūkojamies triju notikušo LCP sesiju darbā un lēmumos, tad jakonstatē, ka draud iestāties bīstams apsīkums. Abas pirmās sesijas iezīmējās ar daudziem svarīgiem nokārtojumiem mūsu trimdas dzīvē, bet trešajā, izņemot noteikumus par aizgādnību un dažus grozījumus pāris citos noteikumos, plašākā nozīmē nekas pozitīvs nav paveikts. Abi vissvarīgākie jautājumi — emigrācijas kārtošana un LCK pārorganizēšana — atlikti uz nākošo sesiju. Daudz laika aizņēma debates Uzticības kollēģijas jautājumā, kas, salīdzinot ar citiem, ir un paliek tomēr tikai trešās šķiras jautājums. Tāpēc nopietnu vērotāju atzinums ir, ka LCP stāv uz vietas, kas tagadējos apstākļos nav nekas cits kā iešana atpakaļ.

Protams, būtu pāragri runāt par kaut kādu krizi LCP darbībā, taču dažas pazīmes rāda, ka mūsu emigrācijas dzīves augstākais vadītājs organs sāk pamazām attālināties no saviem tiešajiem uzdevumiem — vienot, aktīvizēt un vadīt latviešu emigrantus. Šīs parādības cēloņi slēpjas kā politiskas dabas, tā arī tīri techniska rakstura faktoros. Pie pēdējiem jāpieskaita sīkās nesaprašanās un prestiža jautājums atsevišķu apgabalu pārstāvniecības organu un vadītāju personu vidū un tā aparāta ne sevišķā aktīvitāte, kam jāsagatavo sesijas darbs, lai tas patiesi būtu auglīgs.

Atklāti runājot, šajās parādībās nav nekā tāda, ko nevarētu novērst. Ir atkal jāatjauno cieša sadarbība un saderība apgabalu vidū un ievēlētajiem apgabalu pārstāvjiem, sagatavojot materiālus kārtējām LCP sesijām, jāpieaicina labākie palīgspēki. Vairāk jāsadarbojas arī ar LCK un pēc labākās apziņas jāveicina tās un LCP lēmumu un norādījumu reālizēšana. Katrā atsevišķā apgabala īpatnības nedrīkst būt par šķērsli lielo, kopējo mērķu piepildīšanai. Ar labu gribu arvien varēs atrast iespējas auglīgai sadarbībai vispārības labā. Katrā ziņā abpusēja pretimnākšana un saprašanās dos vairāk nekā iespītēšanās un draudi ar sabiedrisko tiesu institūta iedarbināšanu. Apgabalu lokālo uzdevumu sekmīga veikšana taču nevienu apgabala vadību neatbrīvo no pienākuma strādāt visas mūsu kopības labā.

Politiskās dabas faktori, cik pieredze rāda, LCP darbā ieviesušies divējādi. Daļa LCP locekļu vienmēr un visur mēdz izcelt savu personu un līdz ar to savu personīgo politiku. Dažа laba stunda LCP darbā paiet debatēs, kuru dziļākā sakne slēpjas taisni viena vai otra locekļa personīgajā prestižā vai politiskajā stājā — starp agrāk vai tagad. Uz šo parādību savā intervijā presē norādīja arī V. Janums, kas trešajā sesijā piedalījās pirmo reizi

Otrs politiskas dabas faktors slēpjas pašas politikas ievešanā šajā apolītiskajā parlamentā. Tā ir nelaime, kas saindējusi daudzu nometņu gaisu, un tās sekas jau redzamas pasivitātē, ar kādu ļaudis pieiet vēlēšanām. Ja līdzdalība tanīs noslīd uz 50 līdz 60 proc. no visu balsstiesīgo skaita, tad tas vien jau rāda, ka politisko kliķu gars, kaut arī segts aiz apolītiskas izkārtnes, sācis apnikt. Un tā par mūsu pārstāvjiem kļūst nevis cilvēki, kas vairāk spētu darīt vispārības labā, bet gan personas, kas klusībā mācējušas sabloķēties un lētiem paņēmieniem iegūt popularitāti. Šis kliķu gars novedis arī pie tā, ka ieviesusies neiecietība pret otra politisko pagātni un pārliecību. Vajadzēja taču būt taisni otrādi: jo vairāk viedokļu un domu saslēdzas ap kopēju mērķi, jo labāk.

Mūsu stiprums ir saliedētībā. Vienību un disciplīnu saglabāsim ne ar šķelšanos un apkarošanos, bet ar patiesu saprašanos un sadarbību, kurā katrs pakļausies kopības interesēm, — arī tas, kas to grib redzēt no citiem.

Nākamā LCP sesija vairs nav tālu. Ir jāšaubās, vai Uzticības kollēģija, par kuru Vircburgā tik daudz runāja, līdz tam pagūs sanākt uz sēdi un vai debloķētie dolari būs pārvērsti mantās, bet vienu gan no šīs sesijas mēs prasīsim — skaidrību un rīcību emigrācijas jautājumā, LCK pārorganizēšanu atbilstoši apstākļiem, lielāku aktivitāti starptautiskās informācijas laukā, visu pozitīvo spēku vienošanā emigrācijā Vācijā un ārzemēs, ciešāku sadarbību baltiešu CK vidū, dažādu LCP nodibinātu fondu darbības aktivizēšanu un lielāku līdzekļu ieplūdināšanu tajos.

Nav viegli tagadējos apstākļos bieži sanākt kopā, kaut arī 30 cilvēkiem. Ja tas notiek, pūlēm vajaga vainagoties ar panākumiem. Kādi tie ir trešai sesijai? Trīs pārejas formulas ar pateicībām, kas bija pelnītas, bet ir un paliek tikai pieklājība, un daži priekšlikumi līdz ar jau zināmiem atzinumiem emigrācijas jautājumā.

No pieņemtiem priekšlikumiem principiāli svarīgs bija jautājums par bijušo karavīru lietām amerikāņu joslā. Formula par vienības un disciplīnas saglabāšanu tikai pasvītro še jau aprādītos faktus. Būtiski svarīgas ir arī formulas, kas pieņemtas jautājumā par Centrālo kartotēku un bez kuru reālizēšanas konkrēti plāni tālākai emigrācijai būtu grūti apspriežami. Disciplīnas labā iedarbīgas būs formulas, kas pieņemtas pie LCK budžeta, lai sekmētu tautiešu līdzdalību kopēju uzdevumu veikšanā. Baltijas universitātei atvēlētie līdzekļi ir apsveicams lēmums, kam blakus stādāmas summas Karavīru palīdzības un Kultūras fondam.

Gaidīsim lielākus panākumus no nākamās sesijas.

„LCK IB“ Detmoldā

Chronika

Jūnija sākumā Mellē pie Osnabrīkas nodibinātā jauna latviešu nometne - Latvian DP Camp, Ende Grönenbergerstr., Melle (23). Uz šejieni pārcelti latvieši no Groshesepes un Badhīsedes nometnēm. Mellē paredzētas vietas 500 cilvēkiem, kam jāmītinās koka barakās, UNRRA's apgādē. Nometnes pagaidu komandants ir inž. D. Pļesovs. — 218 vieninieku — „beļģiešu“ no Zēdorfas nometnes pārvietoti uz Kūšteti nelielā koka baraku nometnē — Latvian DP Camp, Kuhstedt, Kr. Bremervörde (23). Nometne atrodas 46 km ziemeļos no Brēmenes, un tās iemītniekus paredzēts nodarbināt mežu darbos. — Vēnenas nometne Oldenburgā pārdēvēta par „Siguldu“. — Osterrēdes nometnē no 63 pieaugušiem tautiešiem nodarbināti 40. Šajās dienās visi darba spējīgie vīrieši uzsāka meža darbus. Ar iesaistīšanos darbā pamazām izzūd ķildas sadzīvē un nesaskaņas. — Dīburgas latviešu nometnes jaunā komitejā par priekšsēdi izraudzīts Edgars Neimanis („LCK IB“ Detmoldā). — Altgarges nometnes vairāki iemītnieki strādā pie kokmateriālu izvešanas no mežiem. Šī darba rezultātā katru dienu ap 14 ar baļķiem piekrautu dzelzceļa platformu ceļo uz Hamburgu un no turienes tālāk uz Angliju. Tā latviešu darbs palīdz Anglijas saimniecībai. — Šejienes UNRRA's vienība paredzējusi pārcelt latviešus no „Oksfordas“ nometnes uz Altgargi, bet no Altgarges uz „Oksfordu“ pie tur dzīvojošiem igauņiem un lietuviešiem aizietu dzīvot igauņi un lietuvieši. Tādā kārtā abas nometnes būtu sakomplektētas pēc tautībām. Altgargiešiem nometnē ir arī savs kino un katru nedēļu iespējams noskatīties jaunu filmu. Rosīgu darbību attīstījuši skautu un gaidu vienība. Apkārtējos mežos pašreiz sākas melleņu laiks, ko cenšas izmantot arī nometnes iemītnieki (Gotfrīds Liepiņš). — Baltijas universitāte Hamburgā no Pasaules studentu palīdzības savienības Ženevā saņēmusi 5 kastes ar zinātniskām grāmatām. Divi lielāki grāmatu sūtījumi Baltijas universitātei esot gaidāmi arī no Amerikas. — „Saules“ nometnē Gēstachtā kopš p. g. jūlija nolasīti 76 dažādi priekšlasījumi, kurus caurmērā apmeklējuši 50 līdz 70 interesentu. Priekšlasījumi notiek 2 reizes nedēļā, un tajos klausītājus iepazīstina gan ar vispārējiem, gan ar tīri praktiskiem jautājumiem (Arv. Eglītis). — Koncertmeistars Alberts Bērziņš, ko atceramies kā krietnu vijolnieku un labu orķestra diriģentu, Lībekā vada angļu karavīru apmācības vijoles spēlē. No savas studijas audzēkņiem viņš sastādījis stīgu kvartetu, kas gandrīz katru svētdienu rīko kamermūzikas koncertus. Baletmeistars Eižens Leščevskis un baletsoliste Tatjana Vestene nesen piedalījās plašā baleta vakarā Lībekas publikai. Viņi kādu laiku dejoja arī angļu armijas aprūpes dienesta sarīkojumos. Abi mākslinieki kopā ar baleta solisti Edīti Feiferi veica vairāku nedēļu ilgu sarīkojumu ceļojumu, kurā guvuši atzinību ne vien no tautiešiem, bet arī no Sabiedroto karavīriem („UNRRA 801“ Lībekā). — Fišbachas latviešu nometni nesen apmeklēja pāvesta nacionālais delegāts latviešiem un igauņiem Vācijā un Austrijā prof. Dr. P. Laurinovičs. Viesis piedalījās dievkalpojumā nometnes baznīcā un sarīkojumu zālē uzrunāja tautiešus (A.). — Viens no pazīstamākiem igauņu valstsvīriem K. Pusta, kas patlaban dzīvo ASV, igauņu laikrakstā „Eesti Post“ raksta: „Kamēr iekļūšana AS Valstīs notiek ar parasto imigrācijas vīzu, katrs individuāls ieceļošanas lūgums ir problēma pati par sevi. Vai ASV atvērs vārtus imigrantiem, nav zināms. Skaidrību šinī jautājumā varbūt radīs vienīgi UN Bēgļu komiteja. Vispirmām kārtām ir tendence, lai bēgļi atgrieztos dzimtenē, bet piespiedu kārtība nav paredzama. Tos, kas nevēlēsies atgriezties dzimtenē, aicinās palikt Vācijā pie jaunas starptautiskas kārtības un kontroles. Trešā iespēja būtu izceļot uz kādu britu dominiju vai Dienvidamerikas valsti. Pagaidām man tikai par Čīli zināms, ka šī zeme vēlas mūsu cilvēkus, visvairāk zvejniekus, zemkopjus un kuģubūvētājus. Bet transportam uz Čīli trūkst kuģu, tā kā arī šinī jautājumā jāmeklē ASV palīdzība („Atbalss“ Altētingā).

Klemenss Podevils

Šķirtie

Pretī tev narcise ceļ ziedkausu, ja tu vēl esi,
Pāri biķerim līkst sejs tavs mīlīgs un gaišs.
Slēpusies, sveša man tā kaut kur staro un zied,
Zelta zvans sveicienus możs tālu pasaulē laiž.
Kur gan slēpusies viņa? Meža malā vai gravā?
Pārliecies ziedam tu maigs, pieplūst biķers līdz malām
Atmiņām tālām par mīlu it kā sudraba rasu,
Krītošā lāsē vēl spuldz paša gaišīgais tēls.
Šķirti kas tikuši, dzīvo atmiņu attēlos tālāk.
Mainās tik sejas. Saulei sec ēnas un nakts.
Aizgājis esi tu kur? Vietu vairs nezinu. Pēdās
Augusi zāle un smilts sausa tās vilkusi ciet.
Vēstis nenes pat vējš, vējš no postažu puses.
Mākoņu drūmi tik nāk, nāk no turienes šurp.
Ķīvīte maldās pār purvu, miglā vicinot spārnus,
Tā tevi meklē mans gars, taujādams, nemiera pilns.
Spārni, ko sapņi man dod, nes mani pusnaktīm cauri,
Bet kad ausma ir klāt, dvēseli atpakaļ dzen:
Pavasarsaulē tik plaukst, atmirdzot tūkstošu ziedos,
Zelta narcišu lauks, vairojies pēkšņs un grezns!
Tomēr nesen bija lemts sapnī man uzkalnu redzēt,
Uzkalnu, bija kur kaps. Narcise pacēlās tur.

Atdzejojis Ēriks Raisters

Aleksandrs Liepa

Leitnants Balduīns Grauds

(3. turpinājums)

„Ko stāvat —u? Tagad jārīkojas!“ — Grauds uzrāvās pussēdu nestavās. Balss nebija tāda, kādu biju radis to dzirdēt, un kad zilās acis, visapkārt vērdamās, mirkli raudzījās manī, dīvaini pārsteidza tas, ka tās nebija ne mīļas, ne spīgulīgas. It kā sals no āra būtu šīs acis sasaldējis.

„Ko stāvat — u? Ko vēl gaidāt?“ Leinants tagad vērsās tieši pret sanitāru, un balss bija tik barga, ka mazais kareivis, droši vien neapzinīgi, pieņēma pamatstāju.

Ko īsti darīt, viņš, saprotams, nezināja.

„Jums jābūt par ārstu — u! Un kas uzņemsies palīdzēt?“ Grauda sejā, kas bija gluži bez sārtuma, ievilkās jauna rieva — cieta svītra ap mutes kaktiņu. „Sapratāt? Ko?“

Sanitārs sastostījās. Nevarot. Nemākot. Esot bijis tikai sešu nedēļu kursos...

Grauds lūkojās uzrauties sēdus, bet seja tam novirmoja sāpēs un viņš atslīga atpakaļ.

„Es varētu,“ viņš zobus sakodis teica, „bet es nevaru apsēsties. Es varētu, jā. Gandrīz jau izstudēju par ārstu. Vairāk par pusi — u! Piecus sēmestrus, jā. Bet es nevaru...“ viņš no jauna lūkoja uzrauties sēdus, bet atkrita nestavās un piere noklājās sviedriem.

„Jūs nevarat, leitnanta kungs. Jums jau pašam ārsts vajadzīgs vairāk kā citiem,“ teica kaprālis, kas bija atnācis reizē ar Graudu.

„Man? U? Kāpēc man vairāk?“

Tad uzreiz nikni un spīvi uzbrēca sanitāram:

„Tad nestāviet, taču, cilvēk! Kaut ko jūs tak varat! Nesiet šurp instrumentus no automobiļa!“ Un pret citiem, kas stāvēja apkārt: „Celiet mani sēdus! Mēģināsim!“

Pāris puišu pieliecās satvert Graudu zem padusēm.

„Nē, tad! Viņš taču nevar!“ iesaucās tas pats pirmītējais aizstāvis.

„Nevar? U? — Var!“ sacīja Grauds.

Nekad nebūtu ticējis, ka viņa vecmāmuļas acis spēj mest tik saltus zibšņus.

„Celiet!“

Mirklī nosvīdis, balts kā palags, leitnants apsēdināts sakoda zobus, brīdi aizvēra acis, tad izgrūda:

„Var! U? — Var nosēdēt!“

Un atkal ar knaukšķi sakoda zobus.

„Vājprāts!“ man tuvāk pienācis, čukstēja puisis, kas jau divi lāgi bija lūkojis leitnantu aizrunāt. „Viņam tak... Viņam tak...“

Man tobrīd neģēlīgi aizsāpējās roka. Igni aizgriezies, norūcu: „Lai jau!“

„Kāja!“ neatlaidās otrs. „Kāja līdz šai vietai — kotlete.“ Viņš ar roku rādīja sev pie gurna.

Paraudzījos neticīgi uz runātāju un uz Graudu.

Leitnants sēdēja, atkal piemiedzis acis, sviedri, dīvaini lielām lāsēm raisīdamies no pieres, tecēja pa vaigiem un degunu. — Vai šai ākstā sejā nav kaut kas...

Vēl nebiju izdomājis līdz galam, kad sēdētājs atplēta redzokļus un tūlīt arī izšāva:

„Var sēdēt — u? Kur rīki, sanitār? Vēl nav — ko?“ Un brīdi acis pa istabu pazibinājis: „Vai jūs nemaz neprotat dziedāt?“

Nē! — Tas tomēr bija tas pats Balduīns Grauds.

„Senie grieķi pie Termopīlām arī esot dziedājuši. Vai jūs zināt, kur ir Termopīlu aiza?“ Tad viņš ieraudzīja sanitāru, kas atgriezās istabā. „Visi instrumenti — ko? Vai neteicu? Arī pusdakteris var noderēt. Kuru pirmo — u?“ Un, kā parasti, nemaz atbildi negaidīdams, pats raudzījās apkārt, ko ņemt pa priekšu.

„Liksim pacientu te,“ viņš rādīja vietu sev blakām. „Te — u?“ viņš teica un tad piepeši iekērās pirkstiem nestavu galvgalī un atkal pievēra acis. „Morfiju, sanitār! Tādu pamatīgu morfija šļirci!“

„Vājprāts!“ čukstēja kaprālis. „Viņam taču pašam... Kāja kotletē...“

Neviens neatbildēja. Sanitārs steidzās pēc morfija.

Pēc brīža, morfiju saņēmis, Grauds atkal zibināja acis pa istabu.

„Kuru pirmo — u?“

It kā ar prieku viņš uzklupa kaprālim, kas bija stāstījis par Grauda samalto kāju.

„Jūs — kaprāl — ko? Nāciet šurp! Kas jums tai rokai?“

Kaprālim samērā nieks vien bija. Pāris šķembiņas labajā plaukstā. Un viņš, saprotams, stīvējās pretim.

„Es jums pavēlu — u? Esmu priekšnieks — vai nē, ko? Jums pat vēl tiešais. — Un pēc jums ņemšu lāpīt to seržantu. Vai neteicu — ko?“

Tas seržants, kam otram būtu kārta, biju es. —

Seržants Kalns stāstot atkal apklusa un vēroja mūsu sejas. Tad īsi iesmējās.

— Jūs tagad domājat sevī: tātad patiešām jucis, vismaz dulns.

Es arī tā domāju.

Bet pagaidiet.

Tūlīt redzēsit, kāpēc mūs, taisni tos, kas no visiem, laikam, visvieglāk bijām cauri tikuši, viņš lāpīja pirmos.

Tāpēc, lai mēs — tikko aplāpīti — spertos prom uz attālo divīzijas štābu.

„Mums vajaga palīdzību — u?“ noprasīja Grauds. „Jūs zināt, kur divīzija — vai nē? Nu — gādājiet palīdzību! Mēs tikmēr te lūkosim iztikt.“

(Turpmāk beigas)

100. izrāde

Latviešu teātrim Eslingenā šajās dienās bija darba jubileja — 100. izrāde, kurā teātris sniedza Blaumaņa „Skroderdienas Silmačos". Teātris darbību uzsāka pag. gadā Ambergā, pēc kam pārcēlās uz Eslingenu un līdz šim izrādes sniedzis ne vien Eslingenā, bet viesojies arī latviešu nometnēs Bavārijā, Virtembergā un Lielhesenā. Pavisam latviešu teātra izrādes noskatījušies pāri par 50.000 skatītāju.

„VLP" Eslingenā

Arodskola Flensburgā

Jūnija sākumā Flensburgas latviešu nometnē „Antwerp" atklāja arodskolu. Skolai 3 nodaļas — būvniecības, mechanikas un ķīmijas, un to vada inž. K. Upesleja. Skolas programma pieskaņota Latvijas arodskolu programmai, mācību ilgums pusotra gada. Skolai labas telpas, iekārtotas arī darbnīcas. Vēl iespējama jaunu audzēkņu uzņemšana, adrese: Latvian Camp „Antwerp", Westerallee, Flensburg (24).

Pie skolas darbojas arī arodkursi pieaugušiem, kuros māca teoriju un praktiskos darbus autovadīšanā, šūšanā, cepurnieku arodā, techniskā rasēšanā, aušanā, frizieru un fotografu amatā, elektroinstallācijā, būvgaldniecībā, mūrnieku, radiotechniķu, grāmatsējēju, namdaru, kurpnieku un elektriķu amatos. Šajos kursos mācību ilgums 3—6 mēneši. -ts.

Darbs pārvērš zirgu staļļus par darbnīcu

Lībekas Mēzenas kazarmu latviešu nometnē darbojas pasākums, ko te sauc par apavu fabriku. Tā gan nav nekāda milzu celtne ar dūmeņiem un lielām izkārtnēm, bet agrāko kazarmu zirgu stallis un manēža, kas pārbūvēta un pielāgota apavu darbnīcas vajadzībām. Darbnīcā šobrīd strādā ap 100 cilvēku, no kuriem gan tikai neliela daļa ir kurpnieki-amatnieki. Daudz vairāk ir mācekļu un darba iesācēju.

Uzņēmuma sākumi meklējami pag. g. septembrī, kad pārņemta bij. vācu apavu fabrika Neimīnsterā. Tagad pasākumu UNRRA's 801. vienības pārraudzībā vada igaunis Virro un latvieši Aleksejs Bite, Ādolfs Strazdovskis un Viktors Štelvachs. Arī ap 85 proc. nodarbināto ir latvieši, visvairāk no pašu mājām — Mēzenas nometnes, bet ir arī strādātāji, kas dzīvo Lībekas Rīgas nometnē vai arī tālākajā Traves un Herrenvikas nometnē. Līdz šim darbnīca izlabojusi vismaz 20.000 apavu, ne vien Lībekā novietotām pārvietotām personām, bet arī Gēstachtas, Neištates un citām apkārtējām nometnēm. Visvairāk laboti sieviešu apavi, tad vīriešu kurpes un darba apavi. Blakus labošanas darbiem darbnīca katru nedēļu pagatavo 70 jaunu pāru vīriešu darba apavu, 20 pāru kurpju un 50 pāru sieviešu sandaļu. Ja radīsies vajadzīgais darbaspēks, fabrikas produkciju varētu vēl kāpināt, tādā gadījumā īpaši ražojot bērnu apavus.

Fabrikā nodarbinātie amatnieki par savu darbu saņem 93 feniņus stundā, darba drēbes, pusdienas un pēc zināma laika nostrādāšanas — apavus. Tas ir viņu atalgojums. Katru rītu pl. 8 darbu sākumu pavēsta sirēna, pusdienās pusstundas pārtraukums un pēc tam darbi turpinās līdz pl. 17. Darbs dalīts un mechanizēts. Četrās lielās gaišās telpās, kur pag. ziemā ierīkota arī centrālā apkure, darbojas ap 20 dažādu elektrisko mašīnu. Klaudz veseri. Materiālu pietiek, jo bez pārņemtā Neimīnsteras materiālu krājuma saņemts arī liels daudzums amerikāņu materiāla. Darbnīcas noliktavā, blakus īlenu un knaibļu rindām, diegu kamoliem un piegrieztu zoļu saiņiem redzama liela kaudze vācu armijas patronsomu, durkļu turētāju, seglu somu un taml. priekšmetu, kurus tagad izlieto apavu labošanai.

Nometņu pasūtinājumus darbnīca pieņem kollektīvi ar UNRRA's atļauju. Pieņemšanas kārtībā apavus arī labo, un tas ilgst 1—2 nedēļas. Izņēmuma veidā ar UNRRA's īpašu piekrišanu apavus var izlabot arī pāris stundās, pie kam klients tādos gadījumos var uzgaidīt segām izklātajā darbnīcas priekštelpā. Labošanai nodotos apavus vispirms izšķiro un apzīmē ar darba numuru, atzīmējot arī kurpnieka numuru, kas tos labos. Kad rokām darāmie labojumi paveikti, apavus apstrādā ar mašīnām. Arī zoles piesit mechaniski. Pie 8 šujammašīnām strādā sievietes. Par apavu labošanu to īpašniekiem — pārvietotām personām nav jāmaksā.

Pēc „UNNRA 801" Lībekā

Bruss Hačinsons (Bruce Hutchinson)

Vai ASV var vadīt pasauli?

(Beigas)

Kas tad, īsumā, ir amerikāņu tautas morāle, ko tad īstenībā amerikāņu civīlizācija nozīmē vienkāršo cilvēku dzīvē?

Toreiz, kad republiku dibināja, tā pacēlās augstu pāri visām vienīgi saimnieciskām un egoistiskām tieksmēm, tā bija radīta Dievam paklausīga indivīda brīvībai. Amerikāņu demokratijas principi sākumā bija nedalāmi no dziļas reliģiskas pārliecības un no individuāli tikumiskās dzīves.

Visbīstamākais, kas skāris amerikāņu dzīvi pēdējo paaudžu laikā, un droši vien arī visdziļākais notikums viņu dzīvē ir bijis uzbrukums šiem sākotnējiem ideāliem. Dzīvība un brīvība Savienotās Valstīs palikušas tikpat svētas, kā tās ierakstītas Neatkarības deklarācijā. Bet censanos pēc laimes iztulko pavisam citādi, nekā to saprata valsts dibinātāji.

Amerikāņu tauta ir pirmā, kurai jebkad radusies izdevība vispārējai labklājībai, iespēja dot katram daudz mantu. Pagātnē šādas iespējas bija ierobežotas ar dažām nelielām pasaules territorijām un ar nedaudzām privilēģētām ļaužu šķirām. Amerikāņu tauta ieguva puskontinentu, apveltītu ar gandrīz visiem nepieciešamiem resursiem, taisni tādā brīdī, kad izgudrojumi ļāva pārvērst šīs dabas bagātības mantās. Ar šo vienreizējo iespēju amerikāņi radījuši augstāko no jebkad piedzīvotiem dzīves standartiem, un to viņi bija nosaukuši par censanos pēc laimes.

Bet pasaules augstākais dzīves standarts nav radījis lielāko laimi pasaulē. Daudzas nabadzīgākas tautas ir daudz laimīgākas. Un visi amerikāņu dzīves liecinieki — literātūra, noziegumi, laulību šķiršanu skaits, izmisīgi mēģinājumi izbēgt reālai dzīvei ar milzīgu un seklu izpriecu rūpniecību, nemiers un neapmierinātība, kas liek amerikāņiem traukties pa autoceļiem prom no mājas — rāda mums, ka censanās pēc laimes bijusi nesekmīga.

Iemesls tam, bez šaubām, ir tas, ka izkurtējusi galvenā doma, kas veidoja valsti — dziļi reliģiozā ticība un iekšējā pārliecība. Iekšējās laimes vietā amerikāņi apžilbuši, dzīdamies pēc ārišķībām, pēc spožuma, pēc ne ar ko nesalīdzināmā luksa seklām apmierinātībām, kas draud tos iemidzināt.

Dinamisms, kas radīja nāciju no nedaudziem nenogurstošiem fermeriem un iebuviešiem, nebija ticība mantai, bet gan ticība cilvēkam. Šodien amerikāņu dzīves un amerikāņu politikas galvenais dzenulis ir censanās radīt vairāk mantu pārliecībā, ka tās radīs labākus cilvēkus. Katras politiskās partijas, katra sekmīga politika, veikalnieku un strādnieku sludināmā filozofija māca, ka visas cilvēku dzīves problēmas būs atrisinātas, ja sarazos un izdalīs pietiekami daudz mantu. Tautas ienākumu indekus, par kādiem agrākie amerikāņi nekad nebija dzirdējuši, glorificē par nācijas rakstura indeku, par panākumu visaugstāko mērauklu. Katrs cilvēks no paša pieredzes zina, ka tas ir nepatiess indeks un galīgi neprecīza mēraukla.

Meklēšana pēc patiesības daudziem miljoniem ļaužu izvērtusies par meklēšanu pēc kaut kāda jauna veida peldu vannas, līdzīgu tai, kādu Romā lietoja Kaligula tieši pirms nemazgāto barbaru ierašanās. Dievi, kurus tagad pielūdz, ļoti atgādina romiešu elkus, kurus toreiz radīja senāts, bet tagad Hollivuda.

Vai tā būs tā filozofija, tas dzīves veids, ko Amerika eksportēs pasaulē? Vai lielie amerikāņu dzīves ideāli ir tikai nejaušības, kuras kā novēlojušās piedevas pievedīs kopā ar mašīnām un darbarīkiem?

Tāds eksports jau iespiedies daudzās pasaules daļās, kas pēc tā izsalkušas. Un amerikāņu dzīvošanas standarts šķiet cilvēces glābiņa ideāls, atbilde visām mīklām, mūžīgās dzīves noslēpums.

Dzīvošanas standarts ir tikai pats pirmais iesākums patiesam dzīves standartam. Labklājība ir noderīga tikai tad, ja tā rada klimatu, kurā var augt domu un gara laime, bet visumā visās pagātnes civīlizācijās šāda laime novītusi taisni tad, kad labklājība sākusi vairoties.

Amerikāņu civīlizācijas mīkla tāpēc nav meklējama patlabanējās politikas pretrunās, ne iekšzemē, nedz arī starptautiskā politikā. Tā meklējama parasto amerikāņu dzīvē. Mīkla ir tā, vai tauta, kurai pirmajai dota gandrīz neierobežotas bagātības iespēja, spēs to kontrolēt un izmantot laimei un gara veidošanai vai arī, tāpat kā tik daudzas mazākas tautas pagātnē, ar bagātību tā kļūs korupta un ruinēta.

Tas nav vairs amerikāņu jautājums. Tas ir universa jautājums tāpēc, ka Amerikas technika un garīgās paražas tagad izplatās visā pasaulē un tāpēc, ka brīvā pasaule nevar turpināt eksistēt bez Amerikas vadības.

Ja šajā amerikāņu gadsimtenī pirmoreiz gribam veidot ciešamu un dzīvotspējīgu pasaules civīlizāciju, ja gribam, lai civīlizācija, kādu mēs to saprotam, vispār turpinātos, tad tā jādibina uz Amerikas pirmsākumu ideāliem un nevis uz vienkāršas pārpilnības. Paliekošu civīlizāciju nevar dibināt pēc teorijas, ka katrā garāžā jābūt divi automobiļiem, jo tāda civīlizācija nebūs labāka par Hollivudas dekorācijām ar koŗa meiteņu mirdzu priekšplānā un tukšumu aiz tām.

Vissvarīgākais jautājums nav vis tas, vai amerikāņu tauta spēj atrisināt pasaules politiskās un saimnieciskās problēmas, bet gan: vai tā spēj atrisināt savas pašas dzīves problēmas, problēmu par vecās dzīves neaizkaramību pret luksa sērgu, kas nemainīgi vājinājusi un iznīcinājusi visas tās cilvēku kopas, kas baudījušas luksu pagātnē.

Šim jautājumam mēs neatradīsim atbildi Vašingtonā. Mums tā jāmeklē miljonos nezināmu māju Savienotās Valstīs, to aizmirsto vīru un sievu vidū, kas veido šo jauno un ārkārtējo eksperimentu cilvēces kopībā un kas šodien, pa lielākai daļai paši to nezinādami, ir pasaules cerība.

MacLean's Canada's National Magazine, Toronto, Canada, **March, 1946**

Kārlis Osis

Nometņu dzīve psīcholoģijas skatījumā

(4. turpinājums)

Arī sociālo vērtību cilvēkam trimdas laiks ir nesis daudz satricinājumu. Sociālais cilvēks vērtības saskata citos cilvēkos, un viņa dzīves jēga atmirdz kā kalpošana un nodošanās tiem. Te pieder Poruka pērļu zvejnieks, te Blaumaņa Kristīne, te Brigaderes Mare. Sevišķi mājasmātes ir pieskaitāmas šim tipam. Viņu dzīves saturs bieži ir ģimene, māja, vīrs un bērni. Viņu vērtību sabiedrībā cildina visos laikos un visās ideoloģijās.

Karš un trimda izpostīja daudz ģimeņu, un sociālo vērtību cilvēkam pietrūkst ko mīlēt, kam nodoties, par ko rūpēties un gādāt. Arī aprūpējamie paši, trimdas nelaimju mocīti, kļūst rupji, nesimpatiski. Saites atlaižas, sociālās vērtības kļūst nevērtīgas. Līdz ar to pietrūkst dzīvei jēgas un iekšējā spēka.

Arī te nav cita padoma, kā sociālo vērtību aizstāšana ar citām: jāmaina vērtību lauks vai, vienkāršāk, jāmaina sociālo vērtību objekti.

Piemēri. Zinu izpostītu ģimeņu mātes, kas atradušas mieru, ar visu sirdi nododamās darbam bērnu dārzā. Zinu citas, kas to pašu guva, strādājot slimnīcā, citas atkal Sarkanā krusta nodarbībās. Pazīstu kādu dzīvē daudz cietušu sievieti, kas bez kāda amata ir kļuvusi vienkārši laba krustmāte sava gaiteņa bērniem. Viņa sasilda, un pašai ir silti. Kāda cita līdzsvaru atguva, nododoties rotaļlietiņu gatavošanai.

No otras puses, šai laukā ir iespējams pārslēgties arī no citiem nereālizējamiem vērtību laukiem. Kam agrāk nav bijis laika nodoties otram cilvēkam, varbūt šodien tas radīsies. Steidzīgais tagad var atcerēties cilvēku, atcerēties ģimeni.

Aistētisko vērtību cilvēks trimdas apstākļos atrodas samērā laimīgā situācijā, jo viņa vērtību lauks ir bezgala plašs, tas neizbeidzas ar vienu ģimeni, ar vienu tautu. Māksla ir debesis, kas liecas visām zemēm pāri, un debesis ir vienmēr pār mūsu galvām, lai kur mēs ietu. Mazākais, aistētisko vērtību uzņemšanas iespējas mums parasti ir. Teātŗu kopas, koŗi, deju ansambļi, mākslas studijas un literāri pulciņi darbojas neskaitāmos variantos pa malu malām. Ir iespējas dabūt lasīšanai ja ne latviešu, tad vācu vai angļu grāmatas.

Liekas, aistētisko vērtību laukā varētu pārslēgties daudzi, kam viņu īstajā vērtību sfairā darbība tagad nav iespējama. Kaŗa gadu rūpēs un steigā cilvēks ir noputējis ar ikdienas putekļiem. Grūta jo grūta eksistences cīņa mums stāv priekšā, vienalgā, kurā pusē okeanam. Vai tagad nebūtu laiks nomazgāt savu garīgo seju? Vai tagad nebūtu laiks sakārtot savu garīgo tērpu? Rainis, Akurāters, sūtņi Sējas mums ir piemēri, kā trimdas gadus var izlietot braucienam gara okeanos, kā arī posta dienās var augt. No dzimtenes esam atrauti, bet visas pasaules avoti atvērti mūsu garam. Te var skaidroties gaume, te varam gūt plašumu, dziļumu un jaunu spēku. Māksla ir tā zelta pirts noputējušam ceļiniekam, par ko tik godbijīgi dzied senais tautas daiņotājs. Aistētisko vērtību namdurvīm ir gluds un laipns slieksnis visiem tiem, kam pārcirstas dziļās saknes.

Arī te nekad nedrīkst izlaist no acīm nacionālo viedokli. Svešās gara pasaules ir arī viens no platākiem lielceļiem uz pazušanu citā tautā, jo aistētiskās vērtības mēdz nest savas nācijas ģērboni. Tās jāizmanto kā spēka avots trimdas pārvarēšanai, bet ne kā pazušanas vārti. Visas gara bagātības, ko svešumā rodam, ir jāpaliek zem latviešu kultūras cilvēka cepures, ir jāved sakarībā ar latviešu kultūras lokiem. Lai svešās straumēs mūsu gars skaidrojas, izdalās un noteiktāk apzinās sevi, nevis nokrāsojas svešo ūdeņu krāsā.

Kādas universitātes pilsētas nometnē dzirdēju sakām: „Kāpēc mums noņemties ar latviešu koncertu un teātŗa izrāžu rīkošanu, ja te gandrīz katru dienu notiek labi vācu koncerti un tik vērtīgas teātŗa izrādes, kādas mēs nevaram dot, universitātē lasa lieliskas lekcijas." Te ir vaļā lielceļš uz ieplūšanu svešā kultūrā.

Nacionālā gara dzīve ir jāuztur par katru cenu. Tai jābūt tam drošajam kuģim, kas mūs izved cauri pasaules gara okeaniem un trimdai.

Arī atziņas cilvēkus var saukt par samērā laimīgiem trimdiniekiem. Atziņai ir visas pasaules plašums. Zinātne, pēc sava rakstura, ir internacionāla. Te nav vairs tautu un zemju robežas, te mēs tik ļoti nejūtam svešuma. Un arī uz atziņas novadiem var pārslēgties daudzi savu pamatu zaudējušie, kas praksē tiešām arī notiek. Visās nometnēs bezgala daudz kursu (gan citu motīvu dēļ), vidusskolās daudz jauniešu, augstskolās aizvien stājas jauni latviešu studenti un doktorandi. Te esam saskatījuši drošu zemi zem kājām, un psīcholoģija saka, ka tas ir labi.

Šai laikā ir gudri mazāk baiļoties un gausties — vairāk mācīties un strādāt, jo liktenis mūs sitīs kā ar, tā bez mūsu ņaudēšanas.

Jau daudz grūtāk ir strādāt radošiem zinātniekiem, bet viņiem neklājas padomus dot. Tikai vēlams būtu, lai viņi nāktu klajā ar saviem spriedumiem par to, kā pārvarēt trimdu. Tas būtu viņu nacionālais uzdevums. Nav labi, ka arī šis raksts bija jāraksta studentam.

Vēl atliek reliģisko vērtību cilvēks. Te būtu maz ko sacīt, jo reliģijā ar prātošanu ir maz līdzēts un ar svētām frazēm vēl mazāk. Te dominē pārdzīvojums un reliģiskā pieredze. Reliģiskās vērtības mēdz būt stiprā klints grūtām dienām. Tā ir vispārzināma parādība: jo posts lielāks, jo baznīcas pilnākas. Tiešām, tai laukā var atrast lielu mieru un spēku, ko nespēj satriekt nežēlotājs notikumu plūdums. Laimīgi ir tie, kas to spēj. Diemžēl, reliģiskām vērtībām maz nacionālu krāsu. Arī te var atvērties vārti uz pazušanu svešā zemē, kā to rāda Brazilijas latviešu likteņi. Dievs ir nacionālisma smagākais pārbaudījuma akmens. Tātad: savu vērtību lauku zaudējušiem trimdiniekiem jāpārorientējas uz citām un jāprot atšķirt īstenās vērtības no šķietamām. Gluži vienkārša doma sarežģītai izpildīšanai.

(Turpinājums sekos)

Nepieciešama . . .

(Turpinājums no 1. lappuses)

Līdz galīgai DP tiesību piešķiršanai atlaižamajiem, domājams, paies vēl kāds laiks un bez tam pati praktiskā uzņemšana nometnēs, neatkarīgi no principiālās DP tiesību piešķiršanas, arī nenotiks vienā dienā. Tāpēc tagad atlaižamie līdz viņu stāvokļa galīgai noskaidrošanai uz kādu laiku nonāk neapskaužamā stāvoklī kā apmešanās vietu, uztura, pārējās apgādes, tā darba un citā ziņā. Līdzīgā vēl neapskaužamākā stāvoklī jau nonākuši pēdējā laikā kopā ar vāciešiem un ar vācu gūstekņu atlaišanas dokumentiem atlaistie latviešu bijušie kaŗavīri.

Ir noticis tā, ka kārotā un beidzot iegūtā brīvība atlaistajiem tajā pašā reizē ir arī vilšanās, jo latviešu nometņu vārti un ceļš pie tautiešiem tiem vēl joprojām ir slēgti un katra nākošā diena brīvībā rada jaunas grūti atrisināmas problēmas. Lai īpaši atceramies ievainotos viņu vidū — ar amputētiem locekļiem un darba nespējīgos, kam nereti vajadzīga arī sevišķa apkopšana. Šķiet, ka te būtu īstais brīdis ar vislielāko enerģiju talkā nākt latviešu pašpalīdzības organizācijām, vispirmā kārtā LKPP, sagādājot tūlītēju un efektīvu palīdzību tiem simtiem atlaisto kaŗavīru, kas tagad nokļuvuši bezpadoma un bezpalīdzības stāvoklī. Šīm organizācijām, jādomā, apstākļi ir pārredzami un, jācer, ir arī padoms, kā tos nokārtot. Bet pagaidām, varbūt, būtu daudz līdzēts ar to vien, ja LKPP vai LSK izdotos steidzīgi sameklēt un noīrēt pagaidu mītnes lielākam skaitam atlaisto kaŗavīru un sapulcināt un nometināt tos vienkopus. Tajā pašā laikā būtu jāgādā, lai atlaistie saņemtu civīliedzīvotāju pārtikas kartītes, uz kādām viņiem ir tiesības, pie kam produktu iegādei būtu jāatvēl arī līdzekļi, jo bijušiem kaŗavīriem pašiem tādu nav. Ja tad aprūpes darba talkā vēl nāktu tautieši DP nometnēs, tad jautājums, mazākais pagaidām, būtu atrisināts. Tautieši parāda sirsnīgu gatavību palīdzēt kaŗavīriem katrā individuālā gadījumā, bet šai gatavībai vajadzētu dot organizētākus veidus.

Šādā pagaidu stāvoklī nodrošināti ar pajumtu un uzturu, mūsu bijušie kaŗavīri tad varētu sagaidīt sava stāvokļa galīgu izšķiršanu un DP tiesību iegūšanu.

Kas esam un kas būsim?

Zviedrijas latviešu laikraksts „Latvju Vārds" 8. maijā, apcerēdams trimdas pirmo gadu, raksta: „Tas ir rūgti, bet patiesi. Kur ir šodien mūsu censanās turēties kopā, saglabāt mājup ceļam veselu arī šo nelielo ļaužu sauju kaut šajā zemē? Garīgā rosme, saprašanās, latviskuma apzināšanās? No pilsētām un pilsētiņām nāk tumšas vēstis. Tur ir apmierinātu un samierinātu ļaužu kopiņas, kas aizmirsuši, kas viņi ir, un brīžiem arī jau to, kāpēc viņi te ir. Darba putekļus nomazgājuši, viņi gatavi stundām strīdēties un ķīvēties ap to, vai šoreiz naudu kādam labdarīgam mērķim vāks šai biedrībai vai tai. Mums ir organizācijas, kas var debatēt nedēļām un mēnešiem, bet nevarēs atbildēt, par ko īsti tās strīdas.

Kas būsim nākamā gadā, varbūt gados? Tikai nedaudzi soļi vēl, tikai neliels laika sprīdis un mēs vairs nebūsim nemaz. Izjuksim kā pelavu sauja un paliksim tajā ceļmalā, kur vējam patiksies mūs aiznest.

Bet vēl nav par vēlu. Es garā redzu pārdzīvojumu lauztus, bet lepnus ļaudis, kas paši ar savu vārdu, ar savu esamību vien jau ir sludinājums un sauciens pasaulei: te ir tās tautas locekļi, kuŗu vara uzvarējusi, te viņi iet un darbojas un ik dienas no jauna apliecina, ka viņu tauta ir pelnījusi labāku likteni. Te viņi stāv kā mūris, spītēdami ikdienai, ik brīdi apzinādamies, ka viņi nav tauta, bet tikai savas tautas atrauta daļa, kurai jārāda, ka tā ir savas tautas cienīga. Te nav naida un varas kauju, jo veltīgi ir atrautām lapām cīnīties par to, kura bijusi skaistāka un svarīgāka. — Vai tai jāpaliek tikai vīzijai? Mūsu pašu rokās tas šodien ir likts un atstāts mūsu pašu izšķiršanai. Pasaule šodien vēl mums dod to pašu, ko pirms gada, — ticību saprāta uzvarai. Arī šodien ir jātic saprāta uzvarai, jo bez tās pasaule nevarēs pastāvēt un nepastāvēs. Un šīs uzvaras rezultātā mēs būsim vēl tikai tie, kas gribam kļūt visi, visi bez izņēmuma."

UNRRA paskaidro, ka DP problēma kļūst nopietnāka

Berlīnē, 30. jūnijā. — DP problēma Vācijā drīzāk pieaug nekā samazinās, — šodien korespondentiem paskaidroja UNRRA's oficiāls pārstāvis. Viņš deklarēja, ka tagad amerikāņu, angļu un franču joslās ik nedēļu iekļūst ap 1.500 jaunpienācēju, un UNRRA's darbinieki sagaida, ka drīzumā amerikāņu joslā vien būs jāuzņem ap 4.000 jaunpienācēju nedēļā.

Parstāvis sniedza statistiskas ziņas, kādas UNRRA līdz šim nekad nebija devusi, bet kas rāda, ka patiesībā kopš šīgada sākuma DP skaits Vācijā pieaudzis par 295.000. 14. jūnijā nometnēs atradušies 714.187 DP, no tiem 422.000 vai vairāk kā puse poļu.

Atgriezties nepiespiež

„Mēs ceram, ka poļi atgriezīsies mājās", deklarēja UNRRA's pārstāvis. Viņš piebilda, ka tos nepiespiedīs atgriezties Polijā, bet teica, ka no dažādām grupām, kas savāktas nometnēs un aizvestas apmeklējumam uz Poliju un atpakaļ, lai ziņotu par apstākļiem saviem tautiešiem, vairākums pārved labvēlīgus iespaidus.

Pēc UNRRA's ieskatiem, opozicijas balsis pašreizējās Polijas vēlēšanās nozīmētu panākumus zemnieku partijai un varētu ietekmēt daudz vairāk poļu atgriezties mājās. Kopš kaŗa beigām Eiropā repatriēti 5,5 milj. DP, to vidū 561.000 poļu. Pēc citām ticamām ziņām, 10 proc. poļu, kas vēl atrodas Vācijā, vēlas doties mājup.

Žīdu DP

Žīdu iedzīvotāju sadalījums pa trim joslām rāda, ka no pavisam 103.924 žīdiem 19.373 atrodas angļu, 1.454 franču, 71.337 amerikāņu joslā un 11.760 Berlīnē. Deklarēdams: „Nekad vēl neesmu saticis žīdu, kas vēlētos izceļot uz ASV", pārstāvis teica: „Tie visi vēlas doties uz Palestīnu."

Kādā tipiskā DP nometnē — „Dupelcentrā" Berlīnē, kur mīt 3.369 DP, ik nedēļu ierodas 600 personu, kas vēlas tanī iekļūt, kamēr 200 personu nedēļā šo nometni atstāj. Daudz poļu, kas dzīvoja pašvaldībās ārpus nometnēm, tagad nāk uz nometnēm „kopš apstākļi kļuvuši grūti", teica UNRRA's pārstāvis. Viņš pareģoja, ka „DP problēma ar katru gadu kļūs nopietnāka."

The Stars and Stripes

Ārlietu ministri Vācijas problēmas priekšā

Parīzē, 30. jūnijā (UP). — 4 lielie Parīzē uzsākuši viskritiskāko apspriežu nedēļu, kad tiem jāpanāk galīgi lēmumi par miera konferences sasaukšanas termiņu un Triestas jautājumu un jāsāk apspriest Vācijas problēma. Kamēr iepriekšējās nedēļas beigās vairojās cerības, ka ārlietu ministri varētu panākt kompromisu Triestas jautājumā, liekot pamatā Bido pēdējo plānu, un tādējādi atbrīvot ceļu 21 valsts miera konferences sasaukšanai, tagad šķiet, ka Vācijas jautājums radīs jaunas asas domstarpības starp Krieviju, Angliju un Savienotām Valstīm. Parīzē valda uzskats, ka Molotovs ir gatavs pieņemt kompromisus dažos punktos, ieskaitot eksporta — importa biroja radīšanu Vācijai, bet prasīs, lai pilnībā ievēro Potsdamas nolīgumu. Galvenās domstarpības šajā jautājumā radīs Bernesa priekšlikums, ka 4 lielvalstīm jāslēdz 25 gadu garantijas līgums Vācijas atbruņošanas nodrošināšanai. Iepriekšējā sestdienā Berness no jauna ierosinājis jautājumu par vispārējās miera konferences sasaukšanu un uzaicinājis ministru padomi uzklausīt miera konferences uzskatus jautājumos, kuŗos 4 lielie nevar vienoties, norādot, ka ierosinās šos jautājumus arī UN kopsapulcē, kas notiks Ņujorkā septembrī, ja miera konference līdz tam laikam nebūs sasaukta. Bernesam tuvas personas izteikušās, ka ASV ministrs vajadzības gadījumā ar mieru palikt Parīzē visu vasaru, lai panāktu ar PSRS vienošanos Italijas — Dienvidslavijas robežu jautājumā, Triestas, Italijas reparāciju, Donavas kuģošanas un vienādu komerciālu tiesību jautājumā Austrumeiropā. Ārlietu ministru padome jau vienojusies par Francijas un Italijas robežu, atdodot Francijai Tendas un Brigas apgabalus ar apmēram 3500 iedzīvotāju. Dodekānu salas atdotas Grieķijai. — Ģenerālis Maknarnijs mēneša pārskatā apzīmējis **Vācijas** saimniecību par gandrīz pilnīgi noslāpētu, jo okupācijas varas nevar vienoties par kopēju politiku. - **ASV** Militārā valība noraidījusi vācu 3 valstu ministru padomes ieteikto zemes reformas sistēmu. — **Vīnē** Sabiedroto padome parakstījusi jaunu vienošanos, kas nodrošina plašākas pilnvaras Austrijas valdībai, atļaujot tai atjaunot arī diplomātiskas attiecības ar Vienotām Nācijām. Sabiedroto padome atteikusies arī no veto tiesībām, kas okupācijas varai ļāva apturēt jebkuŗu austriešu rīcību. — 1. jūlijā **Kvadželīnā** kādā „lidojošā cietoksnī" ar lielu rūpību iekrāva ceturto atombumbu pasaulē. Uz 100 kuģiem Bikini atolla tuvumā pāri par 40.000 personu bija trauksmes stāvoklī, gaidīdamas bumbas sprādzienu virs iznīcībai nolemtās flotes. Šajā lielākā militārā eksperimentā, kāds jebkad piedzīvots vēsturē, kulminēja daudz gadu pētījumi atomu skaldīšanas jautājumā. — Angļu kaŗaspēks žīdu sabātā plaša vēriena militārās operācijās **Palestīnā** apcietinājis 1032 žīdus, to vidū daudz pasaules slavenību, apķīlājis žīdu iestāžu dokumentus, uzspridzinājis daudz seifu un slepenu telpu un noteicis stingru iziešanas aizliegumu un cenzūru. Žīdu pasaules organizācijas prezidentu — cionistu Dr. Veicmani stingras sardzes pavadībā aizveda no viņa mājām uz apspriedi ar angļu virskomisāru Keningēmu. — **Maskavas** „Pravda" raksta, ka prāva pret ģen. Michailoviču atklājusi jaunus faktus par angļu un amerikāņu vēlēšanos uzturēt cīņas stāvokli Balkānos. — **UN Drošibas padome** nobalsojusi atstāt Franko Spānijas jautājumu darba kārtībā pēc vētrainas cīņas, kuŗā krievu pārstāvis Gromiko divi reizes pielietoja savas veto tiesības. **The Stars and Stripes**

Atjaunota cīņa par UNRRA's ziņām

Vašingtonā, 27. jūnijā (AP). — Republikāņu deputāts Everets Dirksens paziņojis žurnālistiem, ka viņš grib ierosināt pārgrozījumu priekšlikumā par 465.000.000 dolaru piešķiršanu UNRRA'i, kas noteiktu, ka nauda izlietojama tikai tanīs zemēs, kas brīvi atļaus žurnālistiem ziņot par UNRRA's darbību.

Dirksens izteicās, ka pārgrozījums bloķētu UNNRA's palīdzību ne tikai Krievijā, bet arī Rumānijā un varbūt arī padomju kontrolētajā Korejas joslā, tāpēc, ka šajos apgabalos radītas grūtības preses darbam.

Paredzamas sīvas debates

Kad kongresa līdzekļu piešķiršanas komisija ieteica līdzekļu piešķiršanas projektu, bija paredzams, ka tas izraisīs sīvas debates jautājumā, vai vispār daļa naudas būtu jāizlieto palīdzībai Padomijas republikām, kas neļauj amerikāņu žurnālistiem brīvi ziņot par UNRRA's darbību. Dirksena priekšlikums šodien ievadīja jaunu domu izmaiņu.

The Stars and Stripes

UNRRA's pārstāvis noliedz, ka Krievija būtu kavējusi reportieŗus

Berlīnē, 28. jūnijā (AP). — UNRRA's Ukrainas misijas amerikāņu šefs Maršals Makdefijs (MacDuffie) apšaubīja prezidenta Trumena vēstījumu, kas, acīm redzot, bija pamudinājis ASV kongresa locekļus, apspriežot kādu likumu, vērsties pret Krieviju.

Mekdefijs izteicās, ka prezidents Trumens kļūdījies, paziņodams ar vēstuli kongresam, ka amerikāņu reportieŗiem būtu liegta ziņu sniegšana par UNRRA's darbību Ukrainā un Baltkrievijā.

Vašingtonā tautas pārstāvju nams vakar vakarā nobalsoja par to, ka UNRRA's līdzekļi nav izlietojami nevienā zemē, kas kavē amerikāņu reportieŗu darbu, meklējot informāciju par šīs naudas izlietošanu. Netieši vēršoties pret Krieviju, ar 154 pret 53 balsīm pieņemts īpašs līdzekļu aizturēšanas papildinājums lēmumā par 465.000.000 dolaru piešķiršanu UNRRA'i.

Makdefijs deklarēja, ka pirms mēneša 8 korespondenti, to vidū 3 amerikāņi un 2 angļi, apmeklējuši Ķijevu Ukrainā un Minsku Baltkrievijā. UNRRA's darbinieku pavadībā tie apskatījuši pārtikas noliktavas, brīvo tirgu un kolchozus, saņemot lietišķas ziņas.

UNRRA's vienības 11 locekļu „apmeklējuši katru lielāku pilsētu Ukrainā, pilnīgi brīvi apceļojuši visu zemi un saņēmuši no krievu iestādēm palīdzību un informāciju, kādu tik vien vēlējušies", piebilda Makdefijs. **The Stars and Stripes**

UNRRA's šefs Ukrainā atkāpjas

Berlīnē, 30. jūnijā (AP). — UNRRA's šefs Ukrainā Makdefijs šodien paziņoja, ka atteicies no sava posteņa, protestējot pret kongresa lēmumu liegt UNRRA's līdzekļus Krievijai un citām valstīm, kam pārmet amerikāņu korespondentu darbības kavēšanu, meklējot ziņas par to, kā naudu izlieto.

Makdefijs nolasīja UNRRA's šefa Lagardija radiogrammu, kuŗā akceptēta viņa atteikšanās un paziņots: „Pilnīgi piekrītu jums un apsolu, ka cīnīšos par palīdzības turpināšanu Ukrainai un Baltkrievijai."

Makdefijs, kas uzturas Berlīnē, lai ceļā uz māju ārstētos, apgalvoja, ka krievi nav kavējuši korespondentus un visādā veidā palīdzējuši UNRRA's darbiniekiem. Viņš teica, ka pieprasījis savas atkāpšanās pieņemšanu, ja kongress pieņems papildinājumu par līdzekļu aizturēšanu.

Viņš teica, ka Lagardijs viņam telegrafējis: „Man ļoti žēl, ka esmu spiests jūsu atteikšanos pieņemt, bet varu jums apliecināt manu ciešāko pārliecību, ka Ukrainas-Baltkrievijas palīdzības programmā nebūs nekādu sašaurinājumu. Solījumus nelauzīs, un es turpināšu cīnīties pirmajās līnijās, kamēr tas būs panākts." **The Stars and Stripes**

Divi padomju republikas likvidētas par neuzticību

Londonā, 29. jūnijā (AP). — Maskava šodien paziņojusi, ka likvidētas divi autonomās republikas par nespēju apspiest nodevību kaŗa laikā. To iedzīvotāju masa, domājams ap 400.000, pārvietota tālu no viņu mājvietas.

Maskavas radiofons pirmo reizi pastāstīja, kas slēpjas aiz Čečeņu-Ingušu autonomās republikas likvidēšanas un Krimas republikas pārveidošanas par Krimas apgabalu ar PSRS augstākās padomes prezidija dekrētu. Radioziņojumā teikts, ka sekretārs M. Bachmurovs, pieprasīdams dekrēta ratificēšanu, paziņojis prezidijam, ka daudz čečeņu un Krimas tatāru brīvprātīgi cīnījušies kopā ar vāciešiem pret sarkano armiju.

Tāpēc, ka šo divi republiku iedzīvotāju masa „neparādījusi opoziciju šiem nodevējiem", čečeņus un tatārus, paskaidroja Bachmurovs, „aiztransportēja uz citiem Padomju Savienības apgabaliem . . piešķīra tiem zemi un palīdzēja saimnieciski iekārtoties."

Territorija absorbēta

Agrāko autonomo republiku territorija absorbēta krievu federācijā. Radioziņojums neteica, uz kurieni iedzīvotāji pārvietoti, bet ir iespējams, ka tie pārvietoti uz Vidusāzijas plašajiem apgabaliem, jo īpaši uz Kazachstānu.

Kazachstāna jau agrāk izmantota apgrūtinošu elementu novietošanai, piemēram, to zemnieku novietošanai, kas pretojās kollektīvizācijai, un Volgas vāciešu novietošanai. Jaunajā mājvietā čečeņus un tatārus droši vien izklīdināja plašā territorijā, lai neļautu tiem izveidot separātas jaunas administrātīvas vienības.

Čečeņu un Krimas tatāru parvietošana izbeidza ilgu cīņu, ko abas musulmaņu tautas stūrgalvīgi izcīnījušas vispirms pret caru un vēlāk pret padomju valdību. Krimas tatāru skaits atkārtoti bija samazināts ar masu izdzīšanām un emigrāciju uz Turciju. Priekš otra pasaules kaŗa viņu kopskaits nepārsniedza 23 proc. no Krimas autonomās republikas iedzīvotāju skaita. Republikas platība bija 25.900 kv. km un tai bija 875.000 iedzīvotāju.

The Stars and Stripes

TUR

„Pravda" 1. aprīļa numurā ievietojusi rakstu „Valsts plāns lauksaimniecības attīstībai Latvijā", kur figūrē prāvi skaitļi un procenti, kas tomēr nedod ieskatu par Latvijas lauksaimniecības pašreizējo stāvokli. Rakstā sacīts, ka ministru padome un komūnistu partija pieņēmusi Latvijas 1946. gada lauksaimniecības attīstibas plānu, pēc kuŗa apsējas platība, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, palielināšoties par 118.000 ha. Skābo zemju kaļķošanai nolemts plaši izmantot kaļķakmeni. Sovchoziem un zemnieku saimniecībām, kas audzē cukurbietes un linus, Rīgas superfosfāta fabrika nosūtīšot 10.000 to mākslīgo mēslu, jo cukurbiešu ražai jābūt par 56 proc. lielākai nekā iepriekšēja gadā, bet linu ražai par 17 proc. lielākai. Pavasaŗa sējas laikā un pie ražas novākšanas darba zemniekiem palīdzēšot 50 mašīntraktoru staciju un vairāk par 500 mašīnu-zirgu iznomāšanas punktu. — Kā notiek šī plāna realizēšana, to dabūjam zināt no kāda „Cīņas" ievadraksta, kuŗā zemnieki pamācīti, kā ātri un labi apsēt tīrumus. Šajā rakstā sacīts: „Ir cilvēki, kas, darbu sākot, prāto, vai tik nav par agru? Aprīļa sākumā pie mums var art, bet viens otrs to tagad vēl nedomā darīt. Mums nav ne tik daudz zirgu, ne traktoru, ka varam zemi apsirādāt īsā laikā. Katra runāšana par mitru zemi ir kaitīga, traucē un tādēļ apkaŗojama. Apriņķu komitejās par privāto traktoru darbību nemaz nav ziņu. Līgumu slēgšana ar mašīntraktoru stacijām parasti notiek pašplūsmes ceļā. Limbažu mašīntraktoru stacija vēl nav nobeigusi līgumu slēgšanu. Zūru mašīntraktoru stacija slēdz līgumus par individuālo dārziņu apstrādāšanu, atstājot zemnieku zemi novārtā. Zūru izpildkomiteja un partorgs bija ziņojuši, ka sēkla pārbaudīta un atbērta. Ieradās kontrole un atrada, ka nekas nav darīts. Tā ir nolaidība, ko nekādā ziņā nevaram ciest. Daži izpostītie pagasti vēl nav saņēmuši apsolīto sēklu. Mangaļu pagastā neaizslēgtā telpā glabājas kodināšanas līdzekļi. Daļa nozudusi, bet atlikuma derīgums apšaubāms. Bauskas apriņķī apsēta tikai puse no āboliņam paredzētās platības. Lauksaimniecības plāns tikai tad būs izpildīts, kad atpalikušie panāks centīgākos." — Latvijas PSR augstākās padomes sesijā J. Mežapuķe ziņojis par uz Krieviju deportēto latviešu dzīves apstākļiem. Pēc viņa vārdiem, daudzas tautas tikai tagad esot mācījušās pazīt un saprast, cik daudzstaraina esot padomju tautu saime. Mežapuķe esot vērojis deportēto latviešu dzīvi un saka, ka vīri un sievas, meitenes un zēni un pilsētu iedzīvotāji, kas nekad neesot strādājuši lauku darbus, kolchozos darbu veicot ar labām sekmēm un bieži izstrādājot vairākas darba normas. Tāpat strādājot deportētie latvieši rūpnīcās un fabrikās. No saviem darbā nopelnītiem līdzekļiem izsūtītie sajūsmīgi ziedojuši lielas summas un iegādājuši sarkanai armijai kaujas lidmašīnu eskadriļu un tanku kolonnu. Nepaejot nevieni oktobŗa revolūcijas, sarkanās armijas vai 1. maija svētki, kad deportētie nebūtu sagatavojuši kuplu skaitu dažādu dāvanu, kas nosūtītas sarkanarmiešiem.

„Pravda" Maskavā un **„Cīņa"** Rīgā

SPORTS

Militārās valdības dažādie ierobežojumi DP dzīvē angļu okupācijas joslā Vācijā ievērojami skaŗ daudzus pašreizējos pasākumus un turpmākos nodomus mūsu emigrācijas dzīves sporta centrā **Lībekā.** Vairs nav to iespēju, kas bija agrāk. Visvairāk izjūtams aizliegums dažādiem sarīkojumiem ar ieejas maksām vai ziedojumiem. Gandrīz neiespējama kļuvusi arī pat tuvāko kaimiņu nometņu sportistu viesošanās Lībekā, nemaz nerunājot par viesiem no amerikāņu joslas. LCK sporta vad. A. Bērziņš ar saviem palīgiem tomēr netaupa pūles, lai panāktu stāvokļa uzlabošanu, un mēģina turpināt sākto darbu, kam ziedots daudz pūļu un enerģijas. Pēc iepriecinošiem sasniegumiem basketbolā, volejbolā, boksā, futbolā un galda tennisā, tieši pēdējā laikā jauns sajūsmas uzplūdums vērojams vieglatlētikā. Būtu žēl, ja šī darba turpināšanu vajadzētu pārtraukt. — Laikraksta „Latvju Sports" Lībekā dāvātās balvas izcīņā latviešu 1946. g. labākam vieglatlētam emigrācijā Vācijā 1. v. pašreiz izvirzījies Latvijas rekordists J. Stendzenieks (šķēpā 67,64 m, kas somu desmitcīņas tabulu vērtējumā ir 941 p.). Stendzenieku apdraudēt var vienīgi atlēts, kas šovasar pārspēs kādu no pašreizējiem Latvijas rekordiem. — Tikko sākuši organizēties arī no Beļģijas atbraukušo tautiešu vieglatlēti **Grosenbrodē** — Circenis, Beleičiks, Juzupovs u. c. LCK sporta vadītājs sagādāja prieka brīdi mūsu pašreiz otram labākajam šķēpa metējam R. Circenim, dāvājot viņam zviedru sacīkšu šķēpu. — Visi Vācijā dzīvojošie vieglatlēti nekavējoties aicināti iesūtīt ziņas par sevi LCK sporta vadītāja vieglatlētikas pārzinim K. Šleiceram: Latvian Camp, Herrenwyk, Lübeck (24) **(K. Šleicers).** — Latvijas meistara Fr. Apšenieka 5 gadu nāves dienas atcerei **Oldenburgā** no 21. jūl. — 4. aug. notiks starptautisks šacha turnīrs. Piedalīsies latvieši, lietuvieši, igauņi un vācieši, to vidū arī lielmeistars E. Bogoļubovs **(A. Sparinskis).** - Kemptenas lietuviešu basketbolisti sacīkstē **Detmoldā** uzvarēja turienes latviešus 40:15 (16:5). Zaudētājiem ļoti neveicās metieni grozā. Mūsu vienībā bija Stulpiņš, Meržejevskis Veiss, Ķibermanis un Neparts **(Edg. Zvirbulis).** — Latviešu YMCA's basketbolisti **Lauingenā** pie Donavas 1946. g. pirmajos 6 mēnešos sacentās 15 spēlēs ar citu nometņu vienībām. 6 sacensībās gūta uzvara, bet 9 zaudētas. Labākie punktu guvēji bija O Resnais (124), A. Geide (92), A. Bucholcs (46) un L. Leikarts (41). Volejbolā vīriešiem 8 spēlēs izcīnītas uzvaras, bet 6 sacensības zaudētas, kamēr sievietes no 10 sacīkstēm zaudējušas 7 **(Arn. Šmits).** — Volejbola turnīrā **Eichštetes** latviešu nometnē 14 vienību konkurencē uzvarēja Juglas zvejnieka R. Prāvcsta vadītā 4. ēkas iemītnieku vienība 2. v. ieguva „Salaņas", kur spēlēja arī nometnes labākais futbolists un volejbolists F. Janševskis, bet 3. v. ierindojās „A" ēkas volejbolisti ar savu spēcīgāko balstu — izlases vieglatlēti V. Teteri. Mūsu valsts vienības ilggadējs futbolists R. Kronlaks spēlēja Fr. R. Tompsona tilta būvētāju vienībā **(K. Briedītis).**

„Latviešu Vēstneša" izdevējs un atbildīgais redaktors — Publisher and Editor-in-Chief: **Viktors Baltkājis.** Redakcijas kollēģija: Aleksandrs Balodis, Viktors Baltkājis un Arturs Tilmanis. Redakcijas adrese: **„Latviešu Vēstnesis" (Latvian News Bulletin), Hotel Convikt, Dillingen/Donau, Bayern (13b).**

„Latviešu Vēstneša" 2 mēnešu abonements ar piesūtīšanu maksā 8 markas, pusgada abonements — 20 marku. Atsevišķa numura cena 50 feniņu. Tuvinieku meklēšanas sludinājumi, publicējot vienreizēji, 3 markas un sludinājuma atkārtojums vēl 2 markas par meklējamo personu. Pārējie sludinājumi 2 markas par rindu. Pustrekna salikumā 50 proc. dārgāk. Precību sludinājumus nepieņemam. Abonementu un sludinājumu maksājumi „Latviešu Vēstnesim" no amerikāņu okupācijas joslas piesūtāmi ar pasta pārvedumu pēc adreses: „Latviešu Vēstnesis", Hotel Convikt, Dillingen/Donau, Bayern (13b); no angļu joslas iemaksas piesūtāmas vai nu ierakstītās vēstulēs tieši izdevniecibai Dillingenā, vai arī pasta naudas pārvedumu veidā Lidijai Dravniecei, Latvian Camp „Frische Quelle", Hiddesen bei Detmold, Lippe (21), atsevišķi par to paziņojot izdevniecībai; no franču joslas iemaksas sūtāmas ierakstītās vēstulēs tieši izdevniecībai. Abonementi atjaunojami 2 nedēļas pirms to izbeigšanās. Maksājumus var nokārtot arī „Latviešu Vēstneša" pārstāvjiem, kuŗu vārdi un adreses publicēti laikrakstā. Par laikraksta savlaicīgu nesaņemšanu tehnisku iemeslu dēļ izdevniecība atbildību neuzņemas. Neizlietotos manuskriptus autoriem nosūta atpakaļ, ja pielikta klāt sev paša adrese, ar vajadzīgām pastmarkām.

„Latviešu Vēstneša" peļņas tīro atlikumu izlieto latviešu bēgļu un kaŗavīru aprūpes vajadzībām.

Printed by Manz, Dillingen. — 11.200